

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. De infinitate Dei

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

& bonitas moralis. Minor probatur: Sanctitas, ut docent Theologi cum S. Thoma, tria importat, sive ex tribus coalescit: primum est munditia & puritas, sanctus enim græcè dicitur *αγιος* quasi sine terra; unde Dionysius cap. 12. de diuin. nomin. *Sanctitas est ab omni scelere libera, & omnino perfecta, & ex omni parte immaculata puritas.* Secundum est firmitas, sanctum enim idem significat ac sanctum, seu legē firmatum, unde Ulpianus ff. de diuisione rerum, ait: *Sacra loca sancta esse, quia sanctum est quod sanctione aliqua firmatum est.* Tertio sanctitas importat quandam diuino cultui consecrationem, & perfectam conjunctionem cum Deo, quæ fit præcipue per charitatem. Addit Isidorus libro Etymol. cap. 18. quod sanctus idem significat quod *sanguine tinctus*, quod antiquitus illi qui purificari volebant, sanguine hostiæ tingeantur: unde Apollolus ad Hebræos 9. *sine sanguinis effusione non fit remissio, id est legalis sanctificatio.* Hæc autem perfectissime Deo conueniunt: est enim in primis ab omni sceleris labe purissimus, & ab omni terrena contagione secretissimus: *Mundi sunt enim oculi eius ne videat malum, & respicere ad iniquitatem non poterit, ut dicitur Abacuc 1. Et Dionysius cap. 1. de diuin. nomin. Divina substantia* (inquit) *totius substantiæ immaculatæ superueniens, ab universa substantia separata est.* Secundò immutabilis in suis decretis, & in bono constantissimus. Tertio sibi addictissimus est, & quodammodo consecratus, & voluntati suæ, tanquam primæ totius sanctitatis regulæ, immobiliter ad hærens, à qua nunquam potest defletere, sicut nec à suo esse; ipse enim est suum velle, sicut & suum intelligere, & esse. Neque etiam illi deest quarta sanctitatis acceptio, quam à sanguinis effusione aliqui desumunt, ut *verè ille sanctus sit, qui proprio vel alieno sanguine purpurascit.* Deus enim ad totius suæ sanctitatis complementum, voluit humanæ naturæ, quam sibi copulavit, erupere in Circumcisione & Passione effuso, rubescere; & proprio sanguine Christianam sancire disciplinam, novoque illo titulo, novam sanctitatis prærogativam promereri.

41 Probatur tertio conclusio: Sicut veritas & perfectio naturalis in rebus, consistit in eo quod sint conformes conceptui, seu ideæ mentis diuinæ, ut docet D. Thomas infrà quæst. 18. ita & sanctitas, seu bonitas moralis, consistit in conformitate cum voluntate Dei, & cum lege æterna: quia sicut diuina idea est origo primordialis omnis perfectionis entitativæ & naturalis, ita & lex æterna est mensura ac regula omnis perfectionis moralis, & omnis rectitudinis affectus & moris. Unde cum Deus sibi ipsi maxime conjunctus sit, tum per naturam, tum per affectum amoris; & ipsemet sit sua lex, & sua regula, à qua deviare non potest, sicut nec à sua essentia, est infinite sanctus & bonus, bonitate non solum naturali, sed etiam morali, & hoc tripliciter. Primò formaliter, ratione conjunctionis, sive potius identitatis suæ voluntatis cum lege æterna, ut jam declaravimus. Secundò objective, seu exemplariter, quia est objectum, & regula omnis sanctitatis creatæ, juxta illud Levitici 19. *Sancti estote, quia ego sanctus sum.* Tertio eminenter & causaliter, quia est fons & principium omnis sanctitatis, & bonitatis moralis, quæ est in creaturis: unde ob triplicem illam sanctitatis prærogativam, Seraphim die ac nocte sacrum illud trifagium, *Sanctus, Sanctus, San-*
Tom. 1.

A *ctus, ante thronum Dei decantant, ut dicitur Isaia 46. vel etiam dicitur ter maxime sanctus, quia est purissimus, & ab omni peccati labe alienissimus; quia immutabilis, & in bono constantissimus; & quia est simplicissimus sibi que addictissimus, juxta triplicem sanctitatis acceptio- nem, à nobis supra declaratam.*

Dico ultimò, Deum esse bonum per essen- 42
tiam, tam ex parte subiecti, quam ex parte prædicati.

Probatur prima pars: Illud dicitur tase per essentiam ex parte subiecti, quod habet aliquam formam, vel perfectionem ex vi suæ essentia, sicut homo rationalitatem: sed Deus est bonus per seipsum, & ex vi suæ essentia, juxta illud Leonis Papæ, *Deus cuius natura bonitas, & opus misericordia.* Unde Tertullianus lib. 1. contra Marcionem: *Deus est seipsò bonus, ex nobis iustus* (intellige iustitiâ vindicativâ) *& prior est bonitas Dei secundum naturam, posterior severitas secundum causam: illa propria, hæc accommodata, illa edita, hæc admixta &c.* Et ibidem addit, *Deus de sola bonitate censendus est.* Ubi ponderanda est vis hujus verbi, *censendus*, significat enim, quod divina bonitas est quasi totius divinitatis census, & veluti divini ærarii pretiosissimus thesaurus; juxta illud Apostoli, *Deus qui dives est in misericordia.* Epistola
Primus ergo Dei cultus (inquit Seneca) est Deum 92
credere, à deo reddere illi maiestatem suam, reddere bonitatem sine qua nulla maiestas est.

Secunda pars conclusionis probatur: Esse bonum per essentiam ex parte prædicati, est in se 43
habere totam plenitudinem bonitatis & perfectionis, sine ullo limitativo & contractivo, ut exposuimus in tertio notabili: Sed Deus totam plenitudinem bonitatis, & perfectionis in se possidet, sine ullo limitativo & contractivo, ut constabit ex dicendis articulo sequenti: Ergo est bonus per essentiam, non solum ex parte subiecti, sed etiam ex parte prædicati. Ude Dionysius de diuin. nomin. cap. 1. Deum, *ipsum bonum, & ipsum pulchrum*, appellat. Et Luca 14. solus Deus dicitur esse bonus, quia ut notat Augustinus super Psalm. 134. Omne aliud bonum aliò bonum est, solus verò Deus est seipsò bonus, bonum omnium bonorum, bonum à quo sunt omnia bona, bonum sine quo nihil est bonum quod sine cæteris bonum est. *Cur ergo* (exclamat Anselmus) *per multa vagaris homuncio,* Cap. 25.
querendo bona animæ tuæ, & corporis tui? Ama bonum in quo sunt omnia, & satis est: desidera simplex bonum, & sufficit. Pudeat (addit Augustinus) *cum alia non amentur, nisi quia bona sunt, eis in hærendo, non amare bonum, unde bona sunt.* *trages.*

ARTICULUS IV.

De infinitate Dei.

Ad questionem 7. D. Thome.

Sicut divina bonitas magis à nobis diligèti quam declarari potest, ita & ejus infinitas admiratione potius, & silentio, quam sermone, & discursu explicanda est. Ut enim dicit Cy-
prianus: *Deus nec videri potest, visu clarior est, quod nec comprehendit, tactu purior est. Nec estimari, sensu maior est. Et ideo sic eum dignè estimamus, non sensibus, dum inestimabilem dicimus.* Ut tamen ex hoc
Libro
idola
non sensibus
dicitur

immenso essentia, & perfectionis Oceano, guttulam saltem hauriamus, duo in hoc articulo breviter demonstranda sunt. Primum est, Deum esse simpliciter, & in genere entis infinitum. Secundum, attributum infinitatis ita esse illi proprium, ut repugnet dari creaturam, secundum suam essentia, vel secundum accidentia infinita.

§. I.

Demonstratur Deum esse simpliciter & in genere entis infinitum.

44 **N**otandum primò, dupliciter aliquid posse dici infinitum: primò in ratione entis, secundò in certo genere. Quod priori modo infinitum est, absolutè & simpliciter infinitum dicitur: quia totam ejus amplitudinem, quæ infinitum, & sine termino excurrit, in se continet: quod verò est in certo tantum genere infinitum, dicitur infinitum secundum quid, & continet tantum perfectiones illius generis: v. g. si daretur albedo infinita, illa in se quidem contineret omnem perfectionem albedinis; non tamen totam perfectionem substantia, vel quantitatis, in se præhaberet.

45 **N**otandum secundò ex D. Thoma 3. parte quest. 10. art. 3. ad 2. & quodlibeto tertio, art. 3. quòd infinitum dicitur, quia non finitur, seu quia caret terminis: unde ut aliquid dicatur infinitum in aliquo genere, illius generis terminis carere debet, & ut dicatur absolutè, & in genere entis infinitum, debet carere terminis limitantibus & finientibus ipsum esse.

46 **N**otandum tertio, quòd cum esse sit ultimus actus, nequit actuari per ulteriorem actum, nec proinde ullum habere limitativum formale, sed tantum materiale, nempe subjectum in quo recipitur: unde si sit irreceptum, & ab omni subjecto independens, erit omnino illimitatum, His præmissis,

47 **D**ico primò: Deum esse simpliciter & in genere entis infinitum. Hanc conclusionem demonstrat D. Thomas hic art. 1. & 1. contra Gentes cap. 43. variis rationibus, quas breviter hic exponemus.

Prima & præcipua potest sic proponi. Esse Dei est per se subsistens & irreceptum: Ergo & infinitum simpliciter. Antecedens est certum, cum enim esse Dei, ne virtualiter quidem ab ejus essentia distinguatur, non potest in ea recipi. Consequentia probatur: Omnis actus, licet efficienter & extrinsecè limitetur à causa illum producente, formaliter tamen & extrinsecè, per potentiam ejus susceptivam, aut saltem per ordinem ad illam limitari debet, ut enim dicit S. Doctor 1. contra Gentes cap. 43. ratione 2. Omnis actus alteri inherens terminationem recipit ex eo in quo est: quia quòd est altero, est in eo per modum recipientis: Ergo cum esse habeat rationem actus, non potest limitari, nisi per ordinem ad subjectum in quo recipitur: unde si sit irreceptum, & ab omni susceptivo abstractum (quale est esse divinum) non erit limitatum, sed infinitum. Consequentia patet, Antecedens probatur. Sicut divisibile, per indivisibile formaliter terminatur, ut linea per punctum: ita actus per potentiam formaliter limitari debet: nam intra suam propriam rationem nihil habet actus, per quod formaliter limitetur; actualitas enim non limitat actualitatem, sed potius eam auget & perficit:

A Ergo si esse Dei sit per se subsistens & irreceptum, est infinitum simpliciter.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, 48
Illud est simpliciter infinitum, quod caret omni termino, omniq; limitativo: Sed esse per se subsistens & irreceptum, omni termino & limitativo caret: Ergo est infinitum simpliciter. Major constat ex secundo notabili, Minor verò sic ostenditur. Duplex tantum potest dari limitativum, unum materiale, nempe subjectum recipiens formam; alterum formale, differentia scilicet contrahens genus, vel forma potentialiter materiæ ad certam speciem determinans: Sed esse per se subsistens & irreceptum, ut roque limitativo caret: Ergo est omnino illimitatum. Minor quantum ad primam partem constat, cum enim illud non sit receptum in aliquo subjecto, nullum habet limitativum materiale. Probatur verò quantum ad secundam: ut enim ostendimus in tertio notabili, cum esse sit ultima rei actualitas, non potest actuari per aliam ulteriorem, nec proinde ullum habere limitativum formale: unde si sit irreceptum, & careat limitativo materiali, erit omnino illimitatum.

Secunda ratio petitur ex eo quòd Deus est ens 49
à se, & independens ab omni causa efficiente. Sicut enim omnis actus & perfectio formaliter & intrinsecè limitatur ex subjecto in quo recipitur, vel ex ordine ad illud (ut jam ostendimus) ita efficienter & extrinsecè limitatur & finitur à causa illum producente: Sed enti à se nulla est causa: ergò nec ulla perfectionis limitatio.

Hæc ratio, hoc exemplo, ex rebus humanis desumptò, illustrari potest. Sicut enim ejus, qui duntaxat delegatione ab alio potestatem accipit, potestas potest esse limitata à delegante; ille tamen cui potestas est innata & propria, habet semper plenitudinem potestatis. Ita etiam, licet entia quæ habent esse ab alio, sint finita & limitata, in entitate & perfectione; tamen ens à se, & ab omni causa efficiente independens, est infinitum simpliciter, & totam essendi plenitudinem in se continet.

D Tertia ratio supra fuit à nobis insinuata. Omne 50
quod secundum naturam finitum est, ad generis alicujus rationem determinatur: Atqui Deus non est in aliquo genere, sed omnia genera & prædicamenta transcendit, omniumque generum perfectiones in se continet: Ergo est simpliciter infinitus.

Confirmatur: Sicut illud quod caret terminis quantitatis, est in tali genere infinitum; ita & quod terminis essentia caret, simpliciter & essentialiter infinitum est: unde cum genus & differentia, sint terminis essentielles, quibus essentia limitatur & coarctatur, oportet quòd ens simplicissimum, & omni compositione etiam metaphysicè carens, sit simpliciter, & in genere entis infinitum.

E Quarta ratio: Tantò aliquis actus est perfectior, quantò minus habet potentia permixtum: 51
unde omnis actus cui permiscetur potentia, habet terminum suæ perfectionis; cui autem non permiscetur aliqua potentia, est absque termino perfectionis: Sed Deus est actus purus, & omnis potentialitatis expertus, ut supra ostensum est: Igitur est in perfectione infinitus.

52
Quinta ratio: Omnis contractio & limitatio formæ, fit per aliquam sui oppositi inclusionem: sicut albedo contrahitur & limitatur, per hoc quòd recipitur in subjecto, in quo aliquid sui oppositi, scilicet nigredinis, est admixtum: Sed Deus

Deus, cum sit ens à se, & per essentiam, est alienus ab omninibilo, à quo non emerit, ut entia producta, & cum eo, ut ita dicam, nihil habet commercii. Item, cum sit actus purus, nihil potentialitatis includit: Ergo omni limitatione & finitate caret.

53. Denique ejusdem infinitatis assignari potest ratio à posteriori, desumpta ex creatione: Creatio enim dicit virtutem infinitam in principio create: Ergò cum Deus sit creator cœli & terræ, visibilibus omnium, & invisibilibus, ut in primo Symboli articulo profitemur, pollet virtute & potentia infinita; & cum infinita virtus, & potentia, non possit esse in essentia infinita, relinquatur Dei essentiam esse simpliciter infinitam. Utraque hæc Consequentia patet, Antecedens verò demonstratur à D. Thoma infra quæst. 45. art. 5. tum quia virtus creativa respicit ens quâ ens, quod in infinitum abire potest; tum etiam, quia si tantò major requiritur virtus in agente, quanto minor est potentia in subjecto, ad effectum & educationem formæ, ubi nulla omnino erit potentia, necessaria erit virtus infinita: Cum ergo creatio sit productio rei ex nihilo, & ex nulla potentia præsupposita, requirit in create virtutem, & potentiam infinitam.

§. II.

Ex principiis jam statutis insertur cum Divo Thoma, nullam posse dari creaturam secundum essentiam, vel secundum accidentia infinitam.

54. Dico secundò: Nullam posse dari creaturam infinitam secundum essentiam.

Probatur conclusio ex principiis jam statutis: Omnis creatura habet esse receptum ab alio, & in alio: Ergo habet esse finitum, & limitatum. Consequentia patet ex dictis: Omnis enim actus vel forma, intrinsecè finitur & limitatur ex subjecto in quo recipitur, vel ex ordine ad illud; & extrinsecè à causa à qua producitur. Item cum nulla creatura sit actus purus, sed habeat aliquid potentialitatis admixtum, habet aliquam sui oppositi inclusionem, & aliquid commercii cum nihilo, à quo emerit, & constat ex genere & differentia: Ergo est secundum suam essentiam finita & limitata. Hæc etiam consequentia ex supra dictis relinquatur manifesta: omnis enim actus cui permiscetur aliquid sui oppositi, finitum est: sicut & omne ens constans ex genere & differentia, hæc enim sunt termini essentia metaphysicè consideratæ, sicut punctum & superficies, sunt termini quantitatis.

Dico tertio: Nullam etiam posse dari creaturam infinitam secundum accidentia. Ita D. Thomas art. 3. & 4. ubi demonstrat non posse esse in rebus aliquid infinitum secundum magnitudinem, vel secundum multitudinem: cujus oppositum docent Nominales, & Gregorius Ariminensis in 1. dist. 43. quæst. 4. quibus ex recentioribus subscribit Vazquez, hic disp. 26.

Probatur primò conclusio ex dictis in præcedenti. Accidentis infinitum exposcit subjectum infinitæ capacitatis; cum debeat semper esse proportio inter actum & potentiam receptivam, & inter perfectivum & perfectibile: Ergo si nulla possit dari substantia creata infinita, & habens infinitam capacitatem, nullum etiam possibile erit accidens infinitum.

Tom. I.

A Probatur insuper conclusio ex variis inconvenientibus, quæ ex opposita sententia sequuntur. In primis enim si multitudo actu infinita esset possibilis, dari posset aliqua pars quæ æquaretur suo toti, quod repugnat huic primo principio: *Omne totum est maius suâ parte.* Sequela probatur: Ponamus enim infinitam multitudinem hominum esse productam, quorum singuli duobus oculis fuerint præditi, ut consuetus naturæ curius postulat, tunc in hac infinita multitudine, tam oculorum, quàm hominum, utique multitudo oculorum erit dupla ad multitudinem hominum; cum enim singuli homines habeant duos oculos necessarîo illa infinita multitudo oculorû continebit multitudinem conduplicatam; ex quo sequitur eam multitudinem hominum, habere se ad multitudinem oculorû, veluti unum ad duo, ideòq; veluti partem ad totum, & nihilominus, cum in multitudine infinita hominum, infinita multitudo binariorum contineatur, ut evidens est, non potest esse æqualis infinitæ multitudini oculorum, quæ alia non est infinitas, quàm infinitas binariorum; ex hypothesi quod singuli ex infinita illa hominum multitudine, duos oculos habeant.

B Secundo, Si daretur infinita multitudo hominum v. g. sequeretur quod unico tantum homine ex ea multitudine subtracto, illa statim hoc ipso desineret esse infinita; & quod eò demum per novam productionem adjuncto, rursus redderetur actu infinita: Sed hoc absurdissimum est, subtractio enim numeri finiti ab infinito, non potest tollere infinitum; nec etiam additio numeri finiti, facere potest ex finito infinitum: Ergo repugnat dari multitudinem infinitam. Sequela Majoris probatur: Si certum infinitum secundum essentiam debet actu continere omnes perfectiones possibles in genere entis; ita de ratione infiniti secundum multitudinem, est ut actu & formaliter contineat omnem multitudinem formaliter possibilem in ea multitudine: Sed si unus homo ab illa multitudine infinita subtracteretur, tunc non contineret actu & formaliter omnem multitudinem possibilem; cum possibilis esset multitudo, in qua ille homo includeretur: Ergo unico homine, ex illa multitudine infinita subtracto, ea statim hoc ipso desineret esse actu infinita, & illò demum adjuncto, rursus redderetur actu infinita.

D Tertio, Si posset dari aliqua qualitas infinite intensa, sequeretur motum localem posse fieri in instanti, quod repugnat naturæ motus successivi. Sequela probatur: Quanto major & intensior est virtus motiva, tanto velocius, & in minori duratione movet: Ergo si daretur virtus motiva infinita, moveret in minima duratione possibili, hoc est in instanti.

E Quarto, Si daretur lumen gloriæ infinite intensum in intellectu alicujus beati, ille comprehenderet Deum: Sed hoc repugnat, ut demonstrant Theologi in Tract. de Visione beata: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur: Quanto intensius est lumen gloriæ, tanto clarius & perfectius Deus cognoscitur, & tanto plures videntur creaturæ possibles, latente in divina omnipotentia, ut ibidem ostenditur: Ergo per lumen gloriæ infinite intensum, Deus cognosceretur perfectissimo modo possibili, & quantum cognoscibilis est, totaque collectio creaturarum possiblem, quæ latent in omnipotentia Dei attingeretur; ac proinde Deus, usq; omnipotentia comprehenderentur.

M 3

Quin-

94
60 Quinto, Si possibilis esset gratia vel charitas infinita secundum intensiorem, nulla posset dari ratio, cur Christus Dominus, secundum humanam naturam, non habuerit gratiam & charitatem infinite intensam: hæc enim maximè decussaret unionem hypostaticam, & personam Christi infinitam. Item si gratia sanctificans infinite intensa, possibilis sit, vix potest reddi ratio, cur non potius homo purus expers peccati, cum infinita huiusmodi gratia, ad satisfaciendum pro peccatis fuerit nullus, quam Christus Dominus: præfertim si vera sit illorum sententia, qui asserunt peccati malitiam non esse simpliciter, & intrinsecè, sed extrinsecè tantum, & objectivè infinitam. De quo in Tractatu de peccatis.

61 Denique, hac sententiâ Vazquezii & Nominalium, enervantur multæ rationes, quæ vel ad existentiam Dei, vel ad inceptiorem mundi comprobendam, à Doctoribus gravissimis afferuntur. Unde dicit Guillelmus Parisiensis, Tractat. de fide cap. 2. *Ponere infinita huiusmodi, est destruere credulitatem eorum que sunt fundamentum Religionis, & propter hoc Religionem insundabilem facere, quare inanis est.*

Argumenta quæ militant contra præcedentes conclusiones, proponi solent in Philosophia, ideoque brevitate causâ prætermittuntur.

ARTICULUS V.

De immensitate Dei.

Ad questionem 8. Divi Thomæ.

Convenienter agit D. Thomas de immensitate Dei, post eius infinitatem: quia immensitas est virtus quædam infinita, repletiya loci, & veluti esse divini illimitatio, & incircumscriptio; sive potius incircumscriptibilitas à loco. Unde sicut ratione infinitatis, Deus est supra omne ens creatum, & creabile; ratione æternitatis, supra omne tempus; ratione incomprehensibilitatis, supra omnem cogitationem, & intellectum; ratione bonitatis, & pulchritudinis, supra omnem amorem, & admirationem: ita ratione immensitatis est supra omnem locum, & tamvis per illam sic intimè & substantialiter præsens in omnibus locis: juxta illud quod dicit Dionysius cap. 9. de divin. nomin. *Magnus appellatur Deus, secundum sibi propriam magnitudinem: quia magnus omnibus de se communicat, & omni magnitudini extrinsecus superfunditur & supra expanditur, omnem complectens locum, omnem excedens numerum, omnem transficiens infinitatem.* De hoc autem divino & admirabili attributo fusiùs quam de aliis differendum est, quia circa illud plures occurrunt difficultates & controversiæ, paragraphis sequentibus discutienda.

§. I.

Præsentia & essentia Dei in omnibus rebus, multiplex ratione demonstratur.

62 Deus non esse ubique, sed in aliqua mundi parte determinata, nempe in primo celo, & in parte Orientis, unde est principium motus cæli, quorundam veterum Philosophorum error fuit, ut refert D. Thomas 3. cont. Gentes cap.

66. quem etiam Vazquez attribuit Aristoteli, quia 2. Phys. textu 24. de Deo primo motore, & ea parte unde primi mobilis motus incipit, loquens, ait: *ibi ergo est movens.* Et in libro de mundo ad Alexandrum, de Deo loquens, inquit: *in summo culmine universi Cæli, suum habet ipse domicilium, situm, & collocatum.* Et post pauca, Deum cum Rege Persarum confert. Sicut enim ille in Regia urbe Ecbatani, aut Susi, commorari solebat, & inde reliquas sui imperii civitates gubernabat: ita Deus (inquit) in celo est, & inde reliquas mundi partes regit & gubernat.

Fuit etiam olim error quorundam Judæorum, qui, ut refert Hieronymus, contendebant Deum nusquam alibi, quam in templo Jerusalemitano esse substantialiter præsentem. Describitur quoque Job 22. error quorundam impiorum dicentium: *Nubes latibulum ejus, nec nostrâ considerat, & circa cardines cæli perambulatur.* Quasi Deus non nisi in celo præsens sit.

In eundem scopulum impexit olim cæca Gentilitas, quæ Deos, quos colebat, finitis locorum spatiis ita inclusit, ut singulis Diis proprias legamus sedes à Poetis assignatas. Jupiter enim syderibus duntaxat præest, Neptunus aquis, Pluto terræ & inferis, Vulcanus semper circa favillas degit, Junoni solummodò licet per aera spatia; & quod magis stultum, ac ridiculum est, Orromelis viginti quatuor numina, intra unius oviglobulum inclusit. Denique ut lepide illis exprimat Amobius: *In gypso manserunt, at que in regibus Diis vestri: quin imò restularum & gypsi mentes, spiritus at que anime, Diis vestri sunt.*

Contra hunc errorem (inquit Cornelius Muscus) *Veritas Christiana distinctè pronunciat: Deus ubique est, aut omnino non est. Si ei immensitatem negaveris, auferes divinitatem.*

Ratio etiam naturalis id suadet: Primò quia immensitas, seu vis existendi in rebus ac locis, non minus est infinita, quam ejus essentia secundum se, à qua virtualiter, & secundum rationem nostram quasi profluit: Sed essentia Dei est simpliciter infinita, ut ostendimus articulo præcedenti: Ergo & est immensitas, seu virtus repletiya loci, infinita esse debet: ac proinde nullo finito spatio & loco terminari ac definiti potest.

Secundò, Si Deus haberet locum naturaliter determinatum, posset dari aliqua creatura spiritalis aut corporea, quæ multo majorem locum occuparet: sed hoc est absurdum, nam illa esset magis immensa quam Deus: Ergo & c. Sequela probatur: Quòd Angelus est perfectior, tantò majorem locum occupat: Ergo cum in perfectione Angelorum possit procedi in infinitum, ad eum tandem deveniretur, qui majorem locum occupare posset quam Deus.

Tertiò, ut discurret S. Doctor 3. contra Gentes cap. 68. *Sic se habet res incorporea ad hoc quòd sit in loco per virtutem suam, sicut res corporea ad hoc quòd sit in loco per quantitatem dimensionem: si autem esset aliquod corpus habens quantitatem dimensionem infinitam, oporteret illud esse ubique: Ergo si sit aliqua res incorporea, habens virtutem infinitam, oportet quòd sit ubique: Oportet autem, Deum esse infinita virtutis: est igitur ubique.*

Quartò, Si Deus non esset ubique, sed in aliquo loco determinato, v. g. in suprema cæli parte, ut quidam antiqui Philosophi postulerunt: aut ibi esset liberè, aut naturaliter & necessario? Non primò, aliàs Deus posset moveri localiter, ac proinde mutari, quod repugnat actui pu-